

Безпека життєдіяльності

- як складова навчання цивільного захисту

Лектор: доцент кафедри Загальної
екології, радіобіології та БЖД

**Кудрявицька Аліна
Миколаївна**

План

1. Наукові засади створення безпеки життєдіяльності.
2. Системно-структурний підхід та системний аналіз.
3. Основні поняття та визначення у безпеці життєдіяльності.
4. Принципи забезпечення життєдіяльності.
5. Основи Цивільного захисту
6. Класифікація надзвичайних ситуацій.
7. Надзвичайний та воєнний стани

Наукові засади створення БЖД

4 грудня 1996 року виходить навчальна програма нормативної дисципліни БЖД для вищих навчальних закладів, затверджена Міністерством освіти України.

У 2016 році в НУБіП України дисципліна “БЖД” та “Охорона праці” об’єднані у загальну дисципліну

“ Безпека праці та життєдіяльності ” яка складається:

1 модуль – Безпека життєдіяльності

2 модуль – Охорона праці

Системно-структурний підхід та системний аналіз — методологічна основа безпеки життєдіяльності

Головним методологічним принципом БЖД є системно-структурний підхід, а методом, який використовується в ній, – **системний аналіз**.

Системний аналіз – це сукупність методологічних засобів, які використовуються для забезпечення безпеки.

Система, одним з елементів якої є людина, зветься **ерготичною**.

Системою, яка вивчається у безпеці життєдіяльності, є система «людина — життєве середовище».

Життя

Одна із форм існування матерії, яку відрізняють від інших здатністю розмноження, росту, активної регуляції свого складу, можливості пристосування до навколишнього середовища.

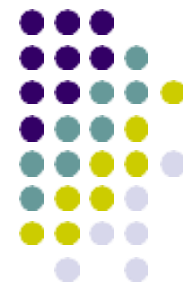
Діяльність

Специфічна людська форма активності, спрямована на пізнання і творче перетворення навколишнього світу, включаючи самого себе й умов свого існування.

Життєдіяльність

Процес збалансованого існування та самореалізації індивіда, групи людей, суспільства.

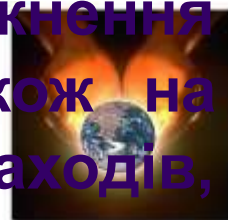
Безпека

Збалансований, за експертною оцінкою
стан людини, соціуму, держави,
природних та антропогенних систем

Безпека життєдіяльності

Галузь знань і науково практична діяльність спрямована на вивчення загальних закономірностей виникнення небезпек, їх впливу на організм людини, а також на розробку і реалізацію відповідних засобів та заходів, щодо створення безпечних умов життя.

Принципи забезпечення життєдіяльності.

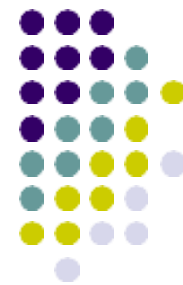
- **Безперервне забезпечення фізіологічних процесів організму людини (для цього потрібно: повітря, вода, продукти харчування, світло, тепло, одяг, взуття тощо);**
- **Взаємодія і взаємозалежність із навколишнім середовищем.**

Основи Цивільного захисту

Цивільний захист (ЦЗ) – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період (Кодекс ЦЗ ст. 4).

Органи управління цивільним захистом та їх функції

Загальне керівництво ЄДСЦЗ здійснює Кабінет міністрів України.

Начальником ЦЗ України є **Прем'єр-міністр України.**

Безпосереднє керівництво діяльністю ЄДСЦЗ покладається на спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань ЦЗ – *Державну службу цивільного захисту України (ДСЦЗУ)*. Керівник цього органу є заступником начальника ЦЗ України.

Класифікація надзвичайних ситуацій

У відповідності із Законом України «Про Цивільну оборону України» (1999р.):

Надзвичайна ситуація — порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, викликане аварією, катастрофою, стихійним лихом, епідемією, застосуванням засобів ураження, які призвели чи можуть призвести до людських і матеріальних втрат.

Класифікація надзвичайних ситуацій

У відповідності з постановою Кабінету Міністрів України № 1098 від 15.07.1998 р. «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій» визначено:

Стихійне лихо — явище природи, яке викликає катастрофічні наслідки і характеризується раптовим порушенням нормальних умов життя і діяльністю населення, загибеллю людей, руйнуваннями або пошкодженнями будівель і споруд, знищенням матеріальних цінностей.

Аварія — надзвичайна подія техногенного характеру, яка створює загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнування будинків, споруд, устаткування і транспортних засобів чи завдає шкоди навколишньому середовищу.

Аварії поділяються на дві категорії:

- до **I категорії** належать аварії, внаслідок яких:
 - *загинуло 5 чи травмовано 10 і більше осіб; *
 - стався викид небезпечних речовин; збільшилась концентрація забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі більш як у 10 разів;
- до **II категорії** належать аварії, внаслідок яких: *
 - загинуло до 5 чи травмовано від 4 до 10 осіб;
 - *зруйновано будівлі, споруди чи основні конструкції об'єкта, концентрація забруднюючих речовин збільшилась у 5 разів;

Виходячи із ієрархії систем НС можна класифікувати:

Рівні НС:

- НС загальнодержавного рівню;
- НС регіонального рівню;
- НС місцевого рівню;
- НС об'єктивного рівню;

Класи НС:

- НС техногенного характеру;
- НС природного характеру;
- НС соціально - політичного характеру;
- НС військового харак теру;

5. Надзвичайний та воєнний стани

Надзвичайний стан(НС) - це передбачений Конституцією України (відповідно до [Закону](#) України «Про правовий режим надзвичайного стану» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 23, ст.176 із змінами) особливий правовий режим діяльності державних органів, органів місцевого та регіонального самоврядування, підприємств, установ і організацій, який тимчасово допускає встановлені цим Законом обмеження в здійсненні конституційних прав і свобод громадян, а також прав юридичних осіб та покладає на них додаткові обов'язки.

Воєнний стан — це особливий правовий режим, що вводиться в країні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності, її територіальній цілісності.

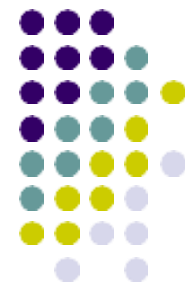
Умови і порядок введення та припинення дії НС

- 1) стихійного лиха, аварій і катастроф, епідемій, що створюють загрозу життю і здоров'ю населення;
- 2) масових порушень правопорядку, що супроводжуються насильством над громадянами;
- 3) блокування або захоплення окремих особливо важливих об'єктів
- 4) спроби захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства;
- 5) посягання на територіальну цілісність держави, що загрожує зміною її кордонів.

На період НС можуть запроваджуватись такі

заходи:

- 1) встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, а також обмеження свободи пересування по території, де запроваджено надзвичайний стан;**
- 2) обмеження руху транспортних засобів і їх огляд;**
- 3) посилення охорони громадського порядку та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення та народного господарства;**
- 4) заборона проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, а також видовищних, спортивних та інших мас**
- 5) заборона страйків.**

Також передбачені додаткові заходи

1) запровадження комендантської години;

2) тимчасове виселення людей місць, небезпечних для проживання;

3) тимчасова заборона будівництва нових підприємств;

4) зупинення діяльності політичних партій;

5) мобілізація ресурсів державних та приватних незалежно від форм власності;

Також передбачені додаткові заходи:

6) обмеження або тимчасова заборона продажу зброї, отруйних і сильнодіючих хімічних речовин, спиртних напоїв;

7) введення цензури;

8) особливі правила користування зв'язком.

9) З метою ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф у мирний час може проводитися цільова мобілізація, обсяги і термін проведення якої визначаються

Президентом України (ст. 24 доповнено ч.ІІ згідно із Законом N 387/95-ВР від 17.10.95).

Дякую за увагу!